

ЗДРАВЉЕ

Гласило Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије ● март 2017. године ● број 97

*Драгим колегама
сретан 8. март*

колеге из Синдиката

Стоп насиљу у апотекарским установама

Запосленима у радној јединици апотека у Дому здравља у Бачкој Тополи уручени откази уговора о раду, а локални моћници као разлог наводе неостварене резултате рада

Суочени са кршењем права запослених, Синдикат запослених у здравству и социјалној заштити Србије упутио је 17. фебруара оштар захтев премијеру Александру Вучићу и министрима здравља и државне управе и локалне самоуправе др Златибору Лончару и Ани Брнабић да се заустави правно насиље над запосленима у апотекарским установама и хитно реши статус апотека, у сладу са позитивним прописима.

Према речима Зорана Савића, председника Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије, Синдикат захтева да се по хитном поступку обустави незаконито издавање у закуп апотека из Плана мреже здравствених установа власницима приватног капитала и да се запослени којима је незаконито престао радни однос врате на послове које су обављали. Такође, он подсећа да су поједине апотеке у државној својини већ издате у закуп власницима приватног капитала на потпуно незаконит начин, грубим кршењем Закона о здравственој заштити, Закона о јавној својини, Уредбе о Плану мреже здравствених установа и Закона о раду, а све на штету запослених и имовине у јавној својини.

- Више пута до сада Синдикат је указивао на незаконито поступање појединих локалних самоуправа, али правно насиље над апотекама је настављено. Потврда томе је податак да су запосленима у Дому здравља Бачка Топола - организациона јединица апотека уручени откази уговора о раду због наводно неостварених резултата рада, истиче Савић и додаје да због нагомиланих дугова у дужем временском периоду, апотеци нису доста-

вљани лекови, али по схватању представника локалне самоуправе за то су искључиви кривци запослени. Послодавац је, објашњава председник Синдиката, игнорисао и чињеницу да је сходно Закону о раду због наводно неостварених резултата рада могао да откаже уговоре о раду запосленима тек ако је претходно дао писано обавештење у вези са недостацима у њиховом раду, упутствима и примереним роком за побољшање рада, а запослени не побољшају рад ни у остављеном року, али ни то није учињено.

- С обзиром на тежину проблема, Синдикат ће пружити сву неопходну правну помоћ својим члановима. Очигледно да је овде реч о грубој злоупотреби права и незаконитим решењима послодавца о отказу уговора о раду, и неспорно је да ће запослени бити адекватно обештећени, а рачуни установа биће вишеструко увећани за неисплаћене зараде запосленима, припадајуће камате, адвокатске и судске трошкове, наглашава Савић.

Конвенција МОП-а број 158. о престанку радног односа на иницијативу послодавца, у члану 7. прописује да радни однос радника неће престати због разлога везаних за понашање радника или његов рад пре него што му се омогући да се брани од изнетих навода, осим ако се с разлогом не може очекивати од послодавца да му пружи ту могућност. Препоруком број 166. наведене Конвенције прописано је да раднику неће престати радни однос због незадовољавајућег вршења посла, изузев ако му је послодавац претходно дао инструкције и писмено упозорење, а ако радник после истека одговарајућег рока

предвиђеног за побољшање настави и даље да обавља дужности на незадовољавајући начин, радни однос му може престати.

Да би отказ из овог разлога био законит неопходно је утврдити да резултати рада изостају због недовољног рада запосленог и његовог незалагања, односно због одсуства потребних знања, способности или неукости запосленог, што у конкретном случају апсолутно не одговара чињеничном стању.

Председник Савић оправдано пита: Да ли ће надлежни представник локалне самоуправе да одговара за овако бахато понашање, а на штету имовине у јавној својини?

- Синдикат захтева да се заустави безакоње и хитно предузму мере за отклањање наведених неправилности, у складу са датим надлежностима које су прописане Законом о јавној својини. Уколико се озбиљно и одлучно не приступи решавању овог проблема, урушиће се апотеке у државном власништву, а грађани Републике Србије ће остати без Уставом гарантованог права да свако има право на заштиту свог физичког и психичког здравља, из разлога што власници приватног капитала претежно отварају апотеке у местима у којима могу да остваре профит, а не због општег интереса – здравствене заштите становништва, категоричан је Савић.

Синдикат апелује да се у најкраћем року усвоји Закон о апотекарској делатности како би се створили услови за једнако пословање свих апотека (државних и приватних) у Ре-

публици Србији. Синдикат већ дуже време, подсећа Савић, захтева да се, ни под којим условима, не спроводи поступак приватизације апотека у државном сектору, да се по хитном поступку донесе План мреже апотека у Републици Србији (државног и приватног сектора), да се утврди јединствена цена лека, да РФЗО у целости преузме обавезу исплате плата запослених уз укидање марже, или да се апотекама врати рабат који је РФЗО усмерио у своју касу.

- Постојећи начин финансирања апотека је неодржив за апотекарски систем, а РФЗО остварује суфицит. Да ли је циљ државе урушавање државног апотекарског сектора у корист власника приватног капитала? Синдикат запослених у здравству и социјалној заштити Србије је више пута

до сада износио конкретне предлоге за решавање круцијалних проблема у апотекарским установама, али одговора до данашњих дана нема. Обећано је да ће Радна група коју чине четири ресорна министра решити овај проблем до краја 2016. године, али решење није на виду, а нема ни назнака када ће се појавити конкретан предлог. Време тече, а стање у апотекама је све горе, закључује Савић.

Уколико изостане хитна реакција надлежних у Влади Србије, ускоро се могу очекивати радикалније активности Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије које ће трајати до испуњења захтева.

Ј.П.- М.Г.

ЗДРАВЉЕ

МЕЂУНАРОДНИ ДАН ЖЕНА

Почетак 20. века представљао је период брзе индустријализације и економске експанзије. С друге стране, услови рада радника у фабрикама били су врло лоши, што је често доводило до избијања радничких протеста. Осмог марта 1857. године, жене запослене у текстилној индустрији у Њујорку изашле су јавно да демонстрирају. Оне су такође протестовале због лоших услова рада и ниских плата. Ове демонстрације је растерала полиција, али су исте ове жене два месеца касније основале синдикат, па су протести на исти датум, 8. март, настављени и наредних година, од којих је најпознатији био протест из 1908. године. Тог дана је 15.000 жена мар-

ширало кроз Њујорк тражећи краће радно време, боље плате и право гласа. Две године касније, 1910. у Копенхагену, у организацији Социјалистичке интернационале, одржана је прва међународна женска конференција. Она је, на предлог утицајне немачке политичарке и борца за женска права Кларе Цеткин, установила Међународни дан жена.

Већ наредне године, Међународни дан жена обележен је од преко милион људи у Аустрији, Данској, Немачкој и Швајцарској. После тога, овај празник су почели да прихватају и у другим државама, а данас се обележава у преко сто земаља широм света.

Прим. др сц. мед. Радмила Обреновић, председница ГОС Београда:

Борба за суштинска права жена

Родна равноправност подразумева да жене и мушкарци имају једнаке могућности, права и обавезе у свом друштвеном, професионалном и породичном окружењу. Република Србија је потписница више важних и обавезујућих међународних докумената који гарантују равноправност жена и мушкараца и забрањују дискриминацију на основу пола. Ову равноправност гарантују разне екаларације: Уједињених нација (Општа декларација о правима човека, Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена — CEDAW), Савета Европе (Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, Европска социјална повеља и Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици) и Европс-

ке уније (Повеља Европске уније о основним правима). Устав Републике Србије (усвојен 2006. године) даје законски основ за увођење и уређивање родне равноправности у Србији и установљује равноправност полова као основно уставно начело. Уставом је утврђена обавеза државе да јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности (члан 15), а уведено је и начело забране дискриминације, између осталог и дискриминације на основу пола. Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности донета је 2009. године. Међутим, скоро 10 % жена и око 4 % мушкараца који живе у градским насељима је без основне школе или има непотпуну основну школу. У

насељима типа „остало” преко 30 % жена и око 17 % мушкараца није никада ишло у школу или има непотпуну основну школу. Међу неписменим становништвом, у скоро свим старосним групама, више је жена него мушкараца. Ипак, међу ученицима који завршавају средње четворогодишње опште образовање (гимназије) више је девојчица (58%) него дечака (42%). Такође, девојчице су у већини међу ученицима који завршавају средње стручне четворогодишње школе (52% девојчица, према 48% дечака). Високе школе и факултете уписују и завршавају више жене. Међу уписаним студентима жена је 56%, а међу дипломираним 58% (подаци за 2012. годину). Међу дипломираним студентима у 2012. години, жене чине више од половине у образовању (87%), Здравству и социјалној заштити (73%), Уметност и хуманистичке науке (71%) и Друштвене науке, пословање и право (61%). Мушкарци чине већину свих дипломираних у подручјима образовања: Техника, производња и грађевинарство (65%), Природне науке, математика и информатика (54%), Пољопривреда и ветерина (54%) и Услуге (51%). У 2012. години докторирало је више мушкараца (52%) него жена (48%). Али међу члановима САНУ доминирају мушкарци – у септембру 2014. године преко 90% свих чланова су мушкарци. У Одељењу техничких наука и Одељењу друштвених наука нема ни једне жене. Стопа активности жена са високим образовањем је виша од стопе активности мушкараца истог нивоа образовања (71% односно 65%) и за 31 процентни поен је већа од просечне стопе активности за све жене старости изнад 15 година, која износи 40%. Запослених жена има за 16 процентних поена мање у односу на запослене мушкарце (42% односно 58%). Само 5% жена су председнице општина/градоначелнице, а 29% жена су одборнице у скупштинама општина/градова. У Влади Србије која је формирана половином 2016. године, нема ни годину дана, само

четвртину чланова Владе РС, рачунајући и министре без портфеља, чине жене. Оне су ретко на позицији управника или менаџера газдинства: 15,9% жена, док је мушкараца 84,1%. У здравственом сектору на позицијама директора жене су у мањини и то су углавном директори домова здравља, док су жене директори у секундарном и терцијарном нивоу права реткост. Средње руководеће позиције с друге стране углавном држе жене.

У највишем руководству Савеза самосталних синдиката Србије заступљено је око 7 % жена. У Синдикату запослених у здравству и социјалној заштити Србије који има око 60 000 чланова преко 80% су жене. а у највишим органима РОС, НО, СО присутно је укупно 16 жена. Поражавајућа је чињеница да су само две жене председнице на нивоу синдикалног округа. Жене у просеку за исте позиције зарађују око 10% мање у односу на мушкарце иако радним данима, жене у укупном послу проведу више од седам сати, а мушкарци непуних седам сати. Данима викенда, жене у просеку проведу више времена у неплаћеним пословима него мушкарци у укупном послу. Нови Зеланд се наводи као прва држава на свету која је женама дала право гласа 1893, мада је Шведска прва земља у којој је у периоду између 1718. и 1771. постојало условно право гласа за жене које су су биле чланице еснафа и плаћале порез. Уједињено Краљевство, Велика Британија опште право гласа на локалним изборима женама је дала 1928. године док је женско право гласа на целокупној територији САД уведено је 1920. Руска република је опште право гласа увела 1917. године док су Француска и Југославија ово право увеле 1945.године. Белгија и неке друге европске земље су ово право дале касније а на крају је и Савезни врховни суд Швајцарске 1994. на федералном нивоу приморао Кантон Апенцел Инероден да женама да право гласа, док су неки канртони уводили ово право од 1958. до 1990. године.

Такође, у преко 70% случајева жене су жртве породичног насиља и мобинга на послу, било хоризонталног, било вертикалног. Чини се да смо ми жене и поред декларативних права и даље у процесу борбе за освајање суштинског права за шта је неопходно савладати низ препрека од предрасуда, поданичког понашања и подизања општег образовања.

Такође, свако одговорно друштво је у обавези да охрабри и подржи жене и учини да буду равноправније са другим полом кроз увођење флексибилног радног времена, скраћеног радног времена, дужег одмора, додатака на плату као и право на организовану помоћ у кући и другачију организацију рада установа за збрињавање деце.

ГОРДАНА ПРЕКОВИЋ, ПРЕДСЕДНИЦА НАДЗОРНОГ ОДБОРА СИНДИКАТА:

Ко ће да лечи наш народ

Поштоване Колегинице, Мајке, Жене, Сестре, сва велика слова на почетку ваших титула стоје ту са правом, правом стеченим свакодневним делима којима утичемо на добробит својих породица, ближњих, својих радних организација и друштва у целини.

Сваког 8.марта подсећамо себе и друге на још нека права које смо ми жене, избориле за себе, а која су постала тековина савремене цивилизације: право да будемо економски, социјално и политички равноправни чланови друштва. Сетимо се сваког 8.марта и Кларе Цеткин, Немице која је иницијативу да све жене буду равноправни чланови друштва у сваком погледу довела до реализације.

Да ли је баш све тако? Годинама уназад све је већи број наших колегиница, из области здравства пре свега, које су у потрази за бољом егзистенцијом „дигле сидро“ и отишле у највећем броју баш у Немачку, земљу где је све и почело давних година.

И овог 8.марта, добра је прилика да скренемо пажњу на то, да себе и надлежне упитамо „шта то гони Мајке, Жене, Сестре да своје куће, децу, мужеве оставе овде, или их све

са собом поведу у „бели свет“ са јединог места које се за њих зове дом“? Одливом све већег броја квалитетних, у највећем броју женских, кадрова из здравства намеће се питање: Ко ће да лечи наш народ? Једно је сигурно, ми жене, запослене у здравству и социјалној заштити Србије, бавећи се својим послом корисне смо нашем друштву, нашој

држави Србији јер радимо у најхуманијим делатностима које свет познаје: бринемо о здрављу нације, о социјалној сигурности целог друштва. Зар је много да такав исти третман очекујемо и за себе? Синдикат коме припадамо континуирано ради на том плану, сада је прилика да на прво место ставимо нас жене, али и све наше колеге, да утичемо на надлежне да се у нашу корист кроз законске процедуре обезбеди пуно право за све нас, у сваком погледу.

На 8.март вам нећу пожелети ништа што већ нисте: да budete успешне, остварене, лепе, да за сваки цвет, осмех и пољубац који на наш празник добијете знате да сте га заслужиле – сигурно не само овог дана већ и сваког другог – сваке године!

Рачуни у блокади, запослени без плате

Почетком фебруара, Синдикат запослених у здравству и социјалној заштити Србије обратио се председнику Владе Републике Србије Александру Вучићу и министрима финансија и здравља Душану Вујовићу и др Златибору Лончару са захтевом да Влада Србије донесе закључак на основу кога би се запосленима у делатности здравства, односно запосленима у здравственим установама које се налазе у блокади, омогућила исплата плате и путних трошкова.

Рачуни појединих здравствених установа су у вишемилионској блокади дужи временски период и нема назнака када ће бити одблокирани. Запослени нису одговорни за наведено стање, а своје радне обавезе извршавају благовремено, савесно и професионално, како би се грађанима пружила здравствена заштита.

Синдикат захтева да се изнађе решење које би запосленима омогућило исплату плата у складу са законом и Посебним колективним уговором за здравствене установе, чији су оснивачи Република Србија, аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе. Зарад тога, неопходно је да Влада Србије донесе закључак о трансферу новчаних средстава на посебне рачуне здравствених установа које су у блокади, који би био изузет од принудне наплате и који би се користио за исплату свих личних примања запослених.

Синдикат се нада да ће ресорна министарства да прихвате њихову оправдану иницијативу и дају предлог Влади Републике Србије да се наведени закључак односи на све здравствене установе којима се рачун налази у блокади у 2017. години, на начин како је то рађено и у протеклим годинама.

Михаило Говедарица секретар Синдиката

Након одласка у пензију секретара Синдиката Јелене Говедарице, на седници Републичког одбора одржаној 22. децембра 2016. године за новог секретара Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије именован је дипломирани правник Михаило Говедарица.

Синдикат захтева поштовање закона

Средином јануара Синдикат запослених у здравству и социјалној заштити Србије обратио се премијеру Александру Вучићу и министрима финансија, здравља и рада Душану Вујовићу, др Златибору Лончару и Александру Вулину са захтевом за поступање у складу са законом и усклађивање плата запосленима у делатности здравства и социјалне заштите за пет одсто, почев од плате за децембар 2016. године.

Синдикат захтева да Републички фонд за здравствено осигурање изврши пренос нов-

чаних средстава за исплату плата ка здравственим установама увећан за пет одсто, односно да Министарство за рад требају средства увећана за пет одсто, почев од плате за децембар 2016. године свим запосленима у делатности здравства и социјалне заштите. Влада Републике Србије је 23. децембра 2016. године донела Закључак којим је прописано да ће се „плате запослених у здравственој и социјалној заштити обрачунавати и исплаћивати по основици која, почев од плате за децембар 2016. године, износи – нето

2.561,23 динара, са припадајућим порезом и доприносима за социјално осигурање.“ Применом овакве основице запослени из осам група послова у здравству и девет у социјалној заштити, који представљају трећину запослених, остаће без обећаног повећања плата. То се једноставно доказује тиме што је применом Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава прописано да запослени чија је основна нето плата пре почетка примене овог закона за пуно радно време била нижа од 25.000 динара задржава своју нето плату.

Дакле, запосленима са овим примањима плата је исплаћивана по основици која износи 2.631,35 динара нето (у бројним установама

није извршено усклађивање за три одсто почев од плате за децембар 2015. године) колико је износила пре ступања на снагу закона, а сада је закључком Владе утврђена основица која је нижа од наведене.

Подсећамо, премијер је изјавио да ће сви запослени у здравству и социјалној заштити имати повећање плата у овој години, што је у супротности са наведеним закључком Владе Републике Србије.

Синдикат зхтева од ресорних министарстава да упуте одговарајућу инструкцију ка Републичком фонду за здравствено осигурање, односно да требају средства од надлежних државних институција, како би се поступило у складу са Законом о буџетском систему и извршило увећање плате свим запосленима за пет одсто.

РФЗО изнад закона

И поред многобројних подсећања и обраћања Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије ресорним министарствима и Републичком фонду за здравствено осигурање, РФЗО још није реализовао исплату разлике плате за три одсто запосленима у делатности здравства за децембар 2015. године.

РФЗО није испоштовао ни закључак Владе Републике Србије из 2015. године, којим је прописано да ће се „плате запосленима у здравственој и социјалној заштити обрачунавати и исплаћивати по основици која, почев од плате за децембар 2015. године износи нето, 2.439,27 динара, са припадајућим порезом и доприносима за социјално осигурање.“ Имајући у виду овако арогантно понашање РФЗО, намеће се питање коме је у интересу даље урушавање здравствених установа,

односно здравственог система у државној својини, ако се зна да ће запослени своја законом гарантована права, која су неспорна, остварити у судском поступку, чиме ће трошкови установа бити вишеструко увећани. Уколико се овај проблем хитно не реши, Синдикат ће бити принуђен да покрене на десетине хиљада тужби против здравствених установа, које нису допринеле незаконитом поступању Републичког фонда за здравствено осигурање.

Синдикат запослених у здравству и социјалној заштити Србије сугерише Влади Републике Србије и Министарству здравља да то Министарство преузме потпуну контролу над радом Републичког фонда за здравствено осигурање, јер се његовим деловањем, супротно позитивним прописима, а искључиво на штету запослених, урушава читав здравствени систем.